

## Koncert – úvod

Koncert jako hudební skladba vznikl v Itálii v 17. století. Vyvinul se z jiné tehdy velmi rozšířené hudební formy, které se říkalo **concerto grosso**.

Pro pořádek zmíním co to je concerto grosso a jaké jsou jeho nejvýznamnější a nejtypičtější znaky. Tedy to pravděpodobně nejdůležitější je, že **v concertu grossu jsou jasně rozděleny úlohy mezi skupinu sólistů a orchestr**.

## Concerto Grosso - blíže

Skupina sólistů je označována jako „**concertino**“ (původně dvoje housle a violoncello) a orchestr jako „**ripieno**“ (smyčcový orchestr a basso continuo).

*Basso continuo: zkráceně continuo, také číslovaný bas, nebo generální bas (francouzsky: basse cifrée, německy Generalbass) je způsob vytváření (realizace) harmonické struktury skladby, při němž nástroj nebo skupina nástrojů hraje basovou linii a nad ní improvizuje harmonii podle číselných údajů skladatele. Tento způsob notového zápisu byl používán zcela univerzálně po celé období hudebního baroka, tj. přibližně v letech 1600 až 1750. Nástroje či skupině nástrojů se říká continuo. Skladatelé nikdy nepředepisovali, které nástroje má skupina obsahovat, ani se nezabývali detaily skutečného provedení zápisu. To bylo zcela ponecháno na vůli interpretů, nicméně nejméně jeden z nástrojů continua musel být schopen akordické hry. Nejčastěji to bývalo cembalo nebo varhany, ale také loutna, theorba, kytara nebo harfa. Dále skupina zpravidla obsahovala nástroje znějící v basovém rejstříku jako violoncello, kontrabas, violone, violu da gamba nebo fagot. V současných realizacích barokních skladeb je nejčastěji v instrumentální hudbě používána kombinace cembalo a violoncello a v chrámové hudbě varhany.*

Skladba se skládá nejčastěji ze **čtyř až šesti částí**, kterým říkáme **věty**. Ty jsou rozdílné především co do tempa a zpracovávaných hudebních témat.

*Hudební téma je krátký úryvek melodie nejčastěji v rozmezí několika taktů, se kterým se tématicky pracuje – dochází k jeho nejrůznějším obměnám, opakování, střídání v jednotlivých hlasech apod.)*

Vznik concerta grossa se datuje zhruba do první poloviny 17. století. (Jako první autor, který použil rozdělení hudebníků na concerto a ripieno, je označován Alessandro Stradella, ovšem v jeho případě a jeho době ještě název „concerto grosso“ ještě nebyl používán). S názvem concerto grosso přichází skladatel **Arcangelo Corelli**, který tuto formu také významně proslavil a složil také velké množství skladeb tohoto typu.

Koncem 17. století se concerto grosso „rozdělilo“ na dvě rozdílné formy. Bylo to **concerto da chiesa** (chrámový koncert, nikoliv však určený pouze k provádění v rámci liturgie tedy bohoslužby nebo pouze v v kostelech) a **concerto da camera** (tedy komorní koncert). Concerto da chiesa měl jasněji dáno své formální rozložení – střídaly se pomalé věty (largo, adagio) a věty rychlé (allegro, presto). Concerto da camera obsahovalo často věty ve stylu dobových tanců jako např. menuet, sarabanda, gigue apod.

## Concerto Grosso - tvůrci

Mezi velmi významné tvůrce concerto grossa patří slavný hudební skladatel baroka **Johan Sebastian Bach** (1685 - 1750) především pak se cyklem šesti skladeb s názvem **Braniborské koncerty** nelze však opomenout ani další skladatele jako byl **Georg Friedrich Händel** (doplnil do skupiny ripieno dechové nástroje) z další stojí za zmínku určitě alespoň **Francesco Gemiani**, **Giuseppe Torelli** a cyklem 4 concerto grosso Čtvero ročních dob proslavený **Antonio Vivaldi**.

## Koncert pro solový nástroj - blíže

Koncert pro solový nástroj je velmi častou oblíbenou formou hudebních skladatelů od jejího vzniku (v druhé polovině 17. století) až do současnosti. **Vyvinul se z concerta grossa** a to tak, že concertino, tedy hra skupinky nástrojů uvnitř orchestru, byla **nahrazena jedním sólistou**.

*Forma sólového nástrojového koncertu představuje často technicky nejnáročnější kusy pro daný solový nástroj.*

Jako první vznikaly koncerty pro housle a **počet vět (částí) se ustálil na tři** v následujícím tempovém rozvržení – **rychle – pomalu – rychle**.

## Koncert pro solový nástroj - tvůrci

Mezi významné představitele této formy patří již zmínění **J. S. Bach**, **Georg Friedrich Händel**, ale také např. **Max Bruch**, **Petr Iljič Čajkovskij** (jeho koncert pro klavír b moll patří mezi neznámější skladby pro klavír vůbec). Z díla Johana Sebastiana Bacha lze zmínit koncert pro housle a orchestr E dur.

*Adam Rosa - Základní škola sv. Václava v Olomouci*